

SZÉKELY UJSÁG

FÜGGETLEN POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bethlen-utca 7. szám, hová a lap szellemi részét érdeklő közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak is küldendők. Megjelenik minden csütörtökön 8 oldal terjedelemben.

Felelős szerkesztő: Társszerkesztő:
Dr. TÖRÖK PÁL. CHALUPKA REZSŐ
Kiadótulajdonos: A kiadó bizottság.

Előfizetési árak: egy évre 8 kor., félévre 4 kor., negyedévre 2 kor., lelkészek, tanítók, községi előljárók féle áron kapják, Hirdetési díjak a legjutányosabb árak mellett, nyilttéri cikkek soronként 30 fill. számítatnak.

Consummatum est.

Mikor e sorokat írjuk, már elmondhatjuk: beteljesedett, consummatum est! — A józan, hazafias belátás intő szava pusztában elkiáltott hang maradt a hazafisággal üzött politikai szédelés utolsó négy esztendejében. Beteljesedett, mitől lelkének egész erejével, éleslátásának, államférfiai képességeinek minden eszközével megakartta óvni a magyar nemzetet gróf Tisza István. Bekövetkezett az az idő, mikor bármely pillanatban nyakunkba szakadhat az abszolútizmus minden csapásaival és minden veszedelmeivel egyetemben. Ha csak ez kellett a koalíciónak, elraktározhatja ezt is a haza körül szerzett érdemeinek sorozatába.

A koalíció vezérbizottsága megmutatta, hogy politikai inpotenciában szenved. Elv és személyi egység hiányában alkotásra képtelen, s csak a negációban, rombolásban egyértelmű.

Veszteni valójuk nincs. A koalíció fiskálisai, a Polónyi Gézák, Vázsonyi Vilmosok, a koalíció grófjai urai maradnak a jövedelmező irodáiknak, uradalmaiknak, bármi következők is be. A játék árát nem ők, hanem a nemzet, a nép fizeti meg.

A nép lesz kiszorítva az általános választójog elpaklízásával, vagy a parlament tétlensége miatt a parlamentből, a nép kell, hogy póttartalékosnak bevonuljon az unjoncmegtagadás miatt, a nép fogja keservesen szerzett utolsó párnáját a végrehajtó kezébe adni, ha eljön a felgyült adóhátrálékok behajtásának ideje, a szegény vármegyei tisztviselők vesztik el kenyerüket s állásukat a passzív rezisztencia miatt — hazafiságból.

Ez a nép fogja megtölteni a fogházakat az ellenállásban, a kaszár-

nyákat az unjonczozásban, a kasszát az adóvégrehajtásban.

Előttünk csak az az egy világos, hogy bűnös könnyelműséggel megindított, mesterségesen szított, hatalmi vágyból, folytatott politikai szédelés sulyos következményeivel nehezedett rá egy jobb sorsra érdemes nemzetre s ma már nem áll előtte más, mint választani olyan utak között, melyek mindenike sulyos megpróbáltatások töviseivel van behintve.

A koalíció önmagában hordotta a kormányképtelenség betegségét. Magából a függetlenségi pártból, — melynek programja sem egyéb pusztá tagadásnál, a hatvanhetes alap tagadásánál, — hiányzik az egység, a közös célok és politikai ideálok iránti törekvés. Homok talajra volt felépítve a koalíció épülete, melyet az élet első lehelete elfuj és betemet. Csupán a passzivitásban voltak egyek. A semmittevésben és semmit akarásban. Mihelyt azonban a cselekvésre került a sor, azonnal felülkerekedett a hatalmi féltékenység, a népszerűség hajhászat s inkább folytatják a rezisztálás köpenyegé alá bujtatott semmittevést, minthogy elárulják a versengésből fakadó gyengeséget.

A nép, az istenadta nép. populus adeodatus, pedig rohan utánuk s az általuk mutatott uton — Amerikába.

A koalíció vezeterei mindezt nem merték s nem merik bevallani. Tétlenül nézték, mint csapnak mindegyre magasabbra a hullámok, mint fajú el a hárszabályrevízió jegyében megindult küzdelem alkotmány-válsággá, az erők próbájává, a politikai ábrándok és utópiák játékává. Sőt szították. Ha nem lenne józan és politikailag érett a nemzet zöme, már rég barrikád-harcokban vértett volna el a népjáva a koalíció jóvoltából. De szerencsére ezer esztendősk iskoláztatásban felnevelt népet nem lehet játékszerűen teljesen kihasználni.

De éppen ezért nem félünk az abszolútizmustól sem. Le fogja rázni a nemzet őseréje ezeket a békókat, melyek most megkötik, mint a rossz betegséget. Pusztulni fog ez országból a szájhősök vitézkedő hada és az abszolútizmus réme is. És jön a népuralom, mikor nem a szép tenorhang dönti el az ország sorsát, hanem az államférfiai bölcsesség, nem az öröklött név vezérkedik, hanem az érdem, a fiskálisfurfang nem rántja be a hinárba a közéletet, nem sérelmi politikát folytatunk, hanem az erősödés minden terén előrevisszük a nemzetet.

De addig!

Nos hát, jöjjön, a minek jönnie kell. A mi a koalíció politikájának szükségképeni következménye lesz. Jöjjön. Attól sem félünk.

A kijózanodás nem késztetik soká, nincs távol az az idő, mikor eljön a komoly alkotások ideje. Mikor a beteljesedett események felnyitják a nemzet szemét, s a nép befogja látni, hogy nemcsak Tisza Istvánnak volt igaza jövendölésében, de Tisza Kálmánnak is, a ki a ma uralgó politikai féktelenkedés hőseit kormányképtelennek hirdette.

Békés szándéku, munkára és alkotásra vágyó nép, mint a magyar, meg fog küzdeni az előtte álló veszélyekkel győzelmesen. A mint nem sietett forradalmat csinálni a koalícióval, a mily egykedvű nyugalommal szenvedte végig az utóbbi évek megpróbáltatásait, ép oly elszánt erővel és sikerben vetett bizalommal tekint a jövő elébe. Az elé a jövő elé, melynek hajnalhasadását már sejti lelkünk, mely komoly alkotásoknak, népjogoknak, igazi nemzeti erőforrásoknak felhasználását jelenti.

Akkor is majd jelentjük, de örömmel: Consummatum est. Beteljesedett.

T. P.

BELFÖLD.

A magyar kisbirtok pusztulása.

A magyar közviszonyok nagyfokú elzüllesztésének képét tárja elénk a statisztika műve, melyet Rácz Gyula adott ki «A magyar földbirtokosság anyagi pusztulása» címe alatt. A statisztikai adatok csoportosításával mutatja ki a szerző, hogy kinek a kezében van a magyar föld, hogy milyen közterhek és milyen jelzálogos terhek kisébbitik a föld jövedelmét s hogy a kulturális fejlődés dolgában legfontosabb szerepre hivatott kisbirtokosságnak milyen a helyzete.

Az összkép rettenetes. Földmivelő állam vagyunk. A kisbirtokosságot kell a nemzet magvának tekintenünk. Rácz adatai és számításai pedig éppen a kisbirtokosság végső pusztulásának képét rajzolja elénk. És a szerző, bárha az aktív politikától mindvégig tartózkodik, végül saját adatainak nyomasztó súlya alatt mégis felkiált:

«Eredményes nemzeti termelésről szó sem lehet olyan országban, a melynel parlamentje eléggé élesen meg nem bélyegezhető, abszolút semmivel sem menthető nemzetpusztító könnyelműséggel négy hosszú évtizedet pazarol el dologtalan és haszontalan jogászai fejtegetéseken s közjogi vitákban és ugyanazon idő alatt nem tud felmutatni egyetlen nagyobb szabású, az egész ország millióinak érdekeit egyetemlegesen szolgáló gazdasági alkotást!

Foglaljuk össze röviden Rácz Gyula megdöbbentő adatait.

Az önálló magyar birtokosok száma 1870-ben 1,973.433-at, 1900-ban pedig már csak 1,855.198-at tett ki. Tehát 30 év alatt elpusztult 118.235 önálló birtokos. Ezen idő alatt azonban Horvátországban az önálló birtokosok száma szaporodott. S így a Magyarországra eső hanyatlás képe még nagyobb. Természetes, hogy a birtok pusztulásával fordított arányban áll a birtoktalan proletárok szaporodása. Így például tíz év alatt, 1890-től 1900-ig 538.061 személylyel szaporodott a földnélküli mezőgazdasági munkások száma!

Ez az arány még rettenetesebb lesz, ha figyelembe vesszük, hogy az összes magyar földbirtoknak 45·4%-a, tehát majdnem a fele, összesen 24.774 olyan birtokos közt oszlik meg, a kiknek birtoka 100 holdnál nagyobb. Ugy, hogy a többi 1,830.424 birtokos az egész magyar termőföldnek csak a felerészén osztozódik!

Természetesen megfelelő arányban növekedett a nagybirtok és a kötött birtok. Így a hitbizományi birtok 1869-ben 463.000 holdról felszaporodott 1896-ig 2,400.000 holdra; és az egyházi birtok pedig felszökött 1,288.000 holdról 2,500.000 holdra. *az egyházi birtokok tehát 30 év alatt területük kétszeresére, a hitbizományok területüknek majdnem hatszorosára növekedtek!*

Hogy mi okozta a földbirtoknak ezt a nemzeti állam szempontjából annyira vészes eltolódását, arra meglepő világossággal rámutat Rácz Gyula statisztikája. Az ok: az adórendszer!

Rácz Gyula ugyanis kiszámítja, hogy magát a földet terhelő földadó, állami és

közszéki pótdadó, egyházi adó, utadó, ármentesítő pótdadó, továbbá a mezőgazdasági népességre eső fogyasztási adók és illetékek összesen évi 313 millió 836 ezer koronát tesznek ki. Ehhez az összeghez járulnak még az állami segély teljes hiánya, valamint a tulságos adóteher miatt fölszaporodott jelzálogos terhek kamatai, évenként 197,064.000 korona. A termőföldet tehát összesen évi 510,900.000 korona terheli.

A kormányok statisztikájából pedig kimutatja a szerző, hogy Magyarországon (Horvátország nélkül) egy hold termőföld átlagos jövedelme 13·8 korona. Ezzel szemben a közterhekből (a személyes közterhek nélkül) egy-egy holdra esik átlag 7·4 korona. Azaz, a termőföld jövedelmének 53%-át a közterhek emésztik föl. Ezzel szemben például Horvátországban a közterhek a földjövedelemnek csak 28%-át teszik ki. Az egész magyar birodalomban (Horvátországgal együtt) a holdankénti tiszta jövedelem 13·3 korona, a holdankénti közteher pedig 6·8 korona, azaz 50·2 százalék.

De ha úgy, mint följebb, számításba vesszük a mezőgazdasági népességre eső egyéb közterheket (fogyasztási adót, iskolaadót, illetékeket), amelyet a népességnek ez a része elvégre szintén főként a föld jövedelméből fizet, akkor a magyar termőföldnek 725 millió koronát tevő összes jövedelmével szemben előáll a fönt kimutatott, körülbelül, 511,000 000 koronát tevő összteher. Azaz kitűnik, hogy *a közterhek és a jelzálogkamatok a földjövedelemnek 70%-át emésztik fel!* Itt is úgy álli az arány, hogy — Horvátország előnyösebb helyzetben lévén — magában Magyarország területén ez az arányszám 75%-ra emelkedik!

Már a fönti jelzálog-kamat adatból látható, hogy a földet mily óriási terhek nyomják. Tényleg ez a földteher ma már több, mint 500 millió koronára rug. Minthogy pedig az összes magyar termőföld becsértéke kb. 15.000 millió korona, tehát maga *a jelzálogteher a földértéknek egyharmad részét teszi ki.*

Ha a földet terhelő közterheket tőkésítjük, akkor ezek a terhek körülbelül 3600 milliónyi tőkének felelnek meg. A jelzálog és adóteher összege tehát kb. 8600 milliónyi tőke kamatait emészteli fel. A mi a 15.000 milliónyi földértéknek 56 százaléka.

A helyzet azonban, a mint Rácz Gyula kifejti, még sokkal rosszabb. Az a nagy, 5000 millió jelzálogteher ugyanis nem terheli a kötött birtokokat. A kötött birtok pedig az összes termőföld 34·5 százalékát teszi ki. A 34·5 százaléknál területre az értéknek is 34·5 százalékát vonja csak le. Így nyeri azt az eredményt, hogy a kötetlen birtok értéke kb. 10.000 millió koronára rug. Minthogy a kötött birtokot jelzálogos teher nem terheli, tehát csak a közterheknek reá eső 34·5 százaléknál részét kell az összes terhekből kihasítani. A 8600 millióból fennmaradó 7293 millió korona teher pedig mind a 10.000 milliót érő nem-kötött birtokot terheli.

Azaz a magyarországi szabad földbirtok értékének 72 százaléka erejéig van megterhelve.

Más szóval, ebből körülbelül az következik, hogy a kisbirtokosok földjének 1 holdja mindig a hitelezőjé, 1 holdja az államé és

csak minden harmadik holdja (az sem egészen) jut ő reá és háznépére (családjára és munkásaira), a mely háznépet minden egyes birtokos után 6 személyre kell tennünk. Egy-egy kisbirtokosnak tehát 3 hold földet kellett megszereznie és megmunkálnia, hogy nem egészen egy hold jövedelme az övé maradjon!

De a kép még sötétebb is tud lenni! Rácz ugyanis kimutatja, hogy az egész magyar földbirtokból csak 22,664·125 kat hold van a kisbirtokosok kezében. A többi a 24.744 nagybirtokos (100 holdnál nagyobb birtok) kezében van. Az összes jelzálogkölcsonök nagyobbik része pedig éppen azokat a kisbirtokosokat terheli. A közterhek hozzáadása után pedig Rácz Gyula kimutatja, hogy éppen a kis- és törpebirtokok 22·5 millió holdjából 13·8 millió hold, tehát több, mint a fele, immár teljes értékéig el van adósodva, ami azt jelenti, hogy *a még meglévő magyar kisbirtokosságból is a fele része már a végleges és teljes tönk szélén áll!*

Íme, ez a Rácz Gyula munkájának rövid kivonata. Nem teljes kép, nem is mindenütt összefüggő. Nem akarunk fölmenteni senkit sem a könyv elolvasása alól. Bár olvasná el mindenki, a ki a magyar politikával foglalkozik. Bár fontolná meg mindenki e könyvnek tanítását.

«Nem alakulhat ki független állam; nem keletkezhetik a különféle népcsoportokból erőteljes és önálló nemzet; nem fejlődhetik ki nagy célok után törekvő egységes társadalom; s a nemzet lelkéből nem fakadhat föl virágzó és sajátos kultúra addig sehol: amíg a gazdasági élet rendezetlen, a vagyoni elosztódás egészségtelen, a termelés egyoldalú és a nép nagy tömege mindezek következtében szegény, nyomorgó.

Csak a minden irányban kifejtett gazdasági termelés, reális és pozitív gazdasági politika, az egész nemzet egyetemét egyesítő produktív gazdasági és kulturális munka teremthetik meg a magyar nemzet jövőjének szilárd és biztos alapjait!»

Miként kell tehát e bajokat orvosolni? Először a multak hibájának kijavításával, másodsor a jövődő hasonló züllesztésének megelőzése által. A multak hibáját hogyan javíthatjuk ki? Egyrészt úgy, ha a még meglévő kisbirtokosokat *tehermentesítjük*. Másrészt pedig úgy, hogy a birtokból kifordult proletárokat a kötött birtokok egy részének *parcellázata* útján ismét tehermentes földhöz juttatjuk.

A jövődő züllesztést pedig miként kell megelőznünk? Először a *progresszív* adórendszer behozatala által, a mely az ugyis szűkjövedelmű kisbirtokosoknak meghagyja csekély jövedelmét, a mely annak nélkülözhetetlen, ellenben a nagybirtokos fölöslegéből pótolja az előálló hiányt. Másodsor pedig olyan *állami beruházások* által, a melyek a földbirtok jövedelmének fokozására alkalmasak.

Mind a két cél egyforma szolgálatában pedig elengedhetetlenül szükséges a sürgős *iparfejlesztés*; egyrészt azért, hogy a földbirtokból kiesett és egyhamar birtokba ismét vissza nem helyezhető munkálatanok keresetét nyerjenek; másrészt pedig azért, hogy

az állami közterheknek egy része az ujonnan fejlődő ipar vállaira és így a tulterhelt mezőgazdaság vállairól le legyen gördithető!

A béke ügye.

Székelyudvarhely, február 3.

Megindulásunk napjától kezdve hirdettük a mi kisebb körünkben, hogy a béke elsőrendű nemzeti érdek. Örömmel üdvözlöttük tehát a megindult béke-tárgyalásokat. Tesszük ezt az eszméért, nemes nagy törekvésekért lelkesülő férfiaknak teljes önzetlenségével. Még csak azzal sem kínálkodunk, hogy a béketörekvésekben saját felfogásunknak igazolását látjuk. A jelen komoly pillanatokban el kell némulni minden melléktekintetnek; még a más körülmények között legjogosultabbnak is Minden figyelem, minden tekintet a békére irányuljon. Némuljon el minden gáncs, minden akadékoskodás, mely a tisztességes béke biztosítását nehezítene. Némuljon el még az is, melynek a sziv nemes hevülete ad táplálékot; mert olyan időket élünk, midőn józan okossággal, bölcsességgel kell szolgálni a haza ügyét.

A mint Tisza Kálmán egy ízben igen helyesen megjegyezte volt: a célhoz való állhatatos ragaszkodás az igaz férfiúi következetesség; az eszközök másodranguak. Ha az az út, melyen a koalíció eddig haladott, nem bizonyul célravezetőnek, le kell arról térni s új ösvényre lépni még messze menő *személyi* áldozatok árán is. Mert a béke olyan elsőrendű nemzeti érdek, a melyért cserébe a személyi áldozatok feltétlenül meghozandók.

Hangsúlyozzuk, a miként mindig hangsúlyoztuk, hogy csak »személyi« áldozatokról lehet szó. A vezérek kockára tehetik a népszerűségüket, elszenvedhetik, sőt kötelesek elszenvedni a cselekvés teréről történhető lezorítatásukat is; egyet azonban nem tehetnek; nem áldozhatják fel azt, a mi nem az övék: az ország jövődjét. Nem áldozhatják föl, nem szabad feláldozniok sem azzal, hogy ez időszerint *lehetetlen követelésekkel* abszolutizmusba viszik az országot és ezzel lelökik a *nemzeti fejlődés* útjáról, sem azzal, hogy csak egy szemernyit is *feláldoznak* Magyarország törvényes jogaiból és a nemzetnek nemzet mivoltából származó jogosult aspirációiból.

A mint ma állanak a dolgok, a béke csak a *statusquo* alapján lehetősége. Statusquo a közjogi téren, szabad cselekvés a közgazdasági függetlenség biztosítására (már a mennyiben az idő előrehaladottságára való tekintettel ez most egyáltalában lehetséges) és a belpolitikai alkotások terén. Tessék a közélet tisztaságát biztosítani, egészséges vért vinni a közélet organizmusának ereibe; a hiányos és szűkre korlátozott szabadságjogokat kiterjeszteni a szélsőhatárokig és intézményesen biztosítani minden eshetőleges támadás ellen; tessék a gazdasági tényezőket erőre juttatni; demokratikus alkotásokkal a nyomorgó népet felemelni, kibékíteni, a hazához való ragaszkodását biztosítani; a nemzeti kulturának szárnyakat adni; tessék a »nyeregben« ülve akként készíteni elő a jövődjét, hogy a majdan kész házra minden nehézség nélkül legyen feltehető a nemzeti szuverénítás bokrétája.

Mind ez lehetséges a béke alapján. Csak akarni kell. De igazán *akarni*. A jelent biztosító, a szebb jövődjét előkészítő, sem jobbra, sem balra semmit nem kockáztató, sem fel nem adó béke minden melléktekintetet mellőző nagy férfias elhatározás nélkül nem biztosítható. Hogy a béke nem talált sikerülni, annak kelle tulajdonítani, hogy a vezérek lelkében nincs meg ez az ingadozást nem ismerő nagy elhatározás.

Legalább a Kossuth Ferencz nyilatkozatai erre vallanak. A helyzetet nagyon pessimistikusan fogta fel. Kevés a bizodalma a béke-tárgyalások eredményében. Kimondja nyíltan, hogy a béke sorsa nem tőle, nem tőlük vezérektől függött

Kiktől függ hát, ha nem tőlük? Ők vezetik-e az eseményeket, vagy az események sodorják őket? Ha ők a vezérek, ha ők jelölik meg az események útját, akkor igenis biztosított-nak kell tekinteni a békét. De csak abban az esetben, ha nem engedik magukat szabad elhatározásukban berölyösölni sem pillanatnyi hangulatok, sem gáncs, sem dicséret által.

Mi ugyan nem tartozunk a koalíció táborába. Ám azért ezekben a komoly órákban a gáncs szava nem kerül ki a tollunkból. Nem beszélünk »leszerelés«-ről, nem kiáltozunk »árulás«-t. Mert ilyesmiről szó sincs. A béke ügye nemes és nagy dolog; a kik a béke érdekében fáradoznak,

nemes és nagy dolgot cselekesznek. Tisztelet és elismerés illeti őket mindenki részéről.

E. J.

A békekötés legfontosabb indoka.

A *ország* legfontosabb ügye a közgazdasági ügy, mert ennek megoldása van egyedül záros határidőhöz kötve. Ez a körülmény, a terminushoz kötöttség s az, hogy a legfontosabb ügyről van szó: a legdöntőbb és legalaposabb okot szolgáltatja a koalíciónak, hogy legalább most az utolsó pillanatban föltétlenül vállalja a kormányt s intézze el parlamenti uton a kérdést. Mert csakis és egyedül így kerülhető el az a precedens, a melynek megalkotásától a koalíció fél. Ha nagy veszély van abban, hogy az ország közgazdasági sorsát a nemzet nélkül döntik el, háritsák el a veszélyt azzal, hogy sürgősen helyreállítják a parlament munkaképességét. Mert ezen az egy lehetőségén kívül nincs semmi, de semmi mód rá, hogy a veszedelmes precedens elkerültessék. Hacsak az nem, hogy inkább maradjon az ország márczius 1-én szerződés és megállapodások nélkül, vagyis tökéletes külkereskedelmi anarchiában.

Ebben a kérdésben, a gazdaságban, tiszta és világos a helyzet. Adott és megmásíthatatlan viszonyokkal kell számolnunk, akár parlament nélkül, akár parlamenttel. S ez a kérdés semmiképpen sem befolyásolhatja már a most folyó békeakciót. Mert ezzel tisztában lehetett és volt is a koalíció már egy héttel ezelőtt; következésképpen tudhatta, hogy sem a korona, sem ő maga a tényeket meg nem változtathatja, a terminusokat el nem odázhatja. Az ország életkérdéséről van szó. Hogy mit kockáztatnak a közgazdasági anarchiával, hivatkozunk az épp most közzétett áruforgalmi kimutatásra. Magyarországnak a múlt évben az exlex és a rendetlenség esztendejében, 2700 millió korona összforgalma volt. Ez a legnagyobb összeg, melyet külkereskedelmi statisztikánk felmutathat. Gondoljunk vissza a 60-as évek végére; s hasonlítsuk össze, mivé fejlődött négy évtized alatt, a kiegyezés érájában, a sokat átkozott függés és gyarmati állapot érájában ez az ország. Hát egy kifosztott, kiszípolozott, leigázott és anyagilag gyámság alatt levő ország képes arra, hogy negyven év alatt csaknem megtízszerezze áruforgalmát s 1370 millió korona értékű árut adjon el a külföldnek s 1342 millió korona értékű árut vásároljon a külföldtől?

Mivé lehetnének ezek a számok egy pár év múlva, ha helyreállana az országban a béke, a parlament munkaképessége, a gazdasági viszonyok rendezettsége? Micsoda rohamléptekkel haladhatnánk az anyagi megerősödés útján, ha rendes, békés viszonyok kedvező fordulata duzzasztaná szárnyainkat a teljes erőbontásra?

Hát ezek azok a megfontolások, a melyek a legsürgetőbbek. Ezek azok a melyek a gyors békekötést indikálták.

POLITIKAI KRÓNKA.

A múlt hét a béke hete, a meghiusult béke hete volt. *Andrássy* Gyula gróf Bécsben járt a felségnél, kitől megkapta a megbízatást, hogy a koalíció vezérbizottságát értesítse az alábbi üzenetről:

1. Válassza el a kormányzást a koalíció.
2. A hadsereg dolgában kívánt reformok a kilenczes bizottság javaslatai alapján életbe lépnek, illetve végrehajthatnak.

3. A koalíció elfogadja a német kereskedelmi szerződést, mivel e szerződés végrehajtása dolgában a király ígéretet tett.

4. A belügyek terén a kormánynak szabad keze van.

A vezérbizottságnak hosszas vajudás és tanácskozás után válasza ez volt:

1. A koalíció elvállalja a kormányt.

2. A koalíció s illetve a vezérlőbizottság ragaszkodik a felirati javaslat tartalmához; fölíratra a király a kormánnyal történt megállapodás útján leiratot küld az országgyűléshez.

3. Ha a király és a koalíció őszinte békét akar, amihez kétség nem fér, kell, hogy e kormány vívmányokat mutasson fel és kell, hogy a nemzetet megnyugtassa. Eppen azért a koalíció elfogadja ugyan a német kereskedelmi szerződést, de azt önállóan, a külön önálló vámtarifa alapján köti meg. Ausztriával pedig szabad kereskedelmi alapon szerződést köt.

4. Az új kormány a valutarendezést azonnal befejezi és fölállítja az önálló magyar nemzeti bankot.

5. A katonai dolgokban a következő javaslatot teszi a bizottság:

A királynak abbeli vonakodását, hogy a nemzeti követelményeket teljesítse, a vezérlőbizottság ugyanis csak úgy értelmezheti, hogy a király kételkedik a nemzeti akaratnak a katonai követelményekre vonatkozó teljességében és megállapodottságában, mert ez az alkotmányjogi szempontból egyedül elfogadható alapja a vonakodásnak. Ebben a föltevésben a vezérlő-bizottság felajánlja azt, hogy katonai követelményei a nemzet újabb döntéséig függőben maradjanak, de függőben maradjon a hadseregnek minden fejlesztése is és csupán a rendes újonczkontingens és hadügyi költségvetés biztosítatik. A nemzeti döntés előkészítése végett a koalíció rögtön hozzáfog a választási reformhoz széles alapon és annak befejezése után kiköti az új választások elrendelését. Ha ugyanis nem a nemzeti akarat valóságába vetett kétely a király elutasító magatartásának alapja, akkor ez csak azt jelentheti, hogy a király nem ismeri el ezen a téren a nemzet beleszólási jogát, a mi csonka államiságot vagy csonka alkotmányosságot jelent, vagy jelenti mind a kettőt; ilyen fölfogást pedig a koalíció még a legsúlyosabb bajok elkerülése céljából sem szentesíthet.

6. Még a Ház feloszlatása előtt azonban megcsinálja a restitutio in integrumot. A status quo sértetlen visszaállítása e kormány egyik elsőrendű feladata. A nemzeti ellentállás és alkotmányvédelem során fel-függesztett tisztviselőket állásukba visszahelyezik. De főképpen intézkednek arról, hogy törvényeink hézagait a lefolyt esztendő ta-

nulságai alapján kitöltik és megállapítják világosan az országgyűlés elnapolásának és felosztásának eseteit.

Ezt a választ *Andrássy* gróf Bécsben átadta ő felségének, ki azt jelentette ki, hogy ezen válaszbán foglaltakat nem fogadja el.

Ez a száraz tényállás.

Hogy mi következhetik még be, azt a jó Isten tudja egyedül.

Az erdőbirtokosokért.

Múlt lapszámunkban említettük, hogy *Ugron* János ezelőtt 13 évvel, mint vármegyénk akkori alispánja az erdőbirtokosok érdekében a mostanihoz teljesen hasonló, nagy arányú akciózt kezdett meg. Kezünkbe került egy rendelet, melyet itt a maga teljes egészében leközlünk:

Szám 15545—1893. alisp.

A hatósági kezelés alatt álló erdők birtokosainak.

A vármegyei hatósági felügyelet alatt álló erdők kezelése körüli alapos sérelmeknek felsorolására a vármegye közönsége a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága által felhivatván, az e részben kiküldött bizottság alapos javaslatot kíván tenni a miniszter ur ő nagyméltóságának.

E végből szükséges tudatni, hogy az erdőkezelés körül miféle alapos sérelmek merültek fel.

Felkérem ennél fogva tisztelt címedet az alábbi kérdésekre nézve korrekt nyilatkozatot tenni s 15 nap alatt hozzám betérjeszteni sziveskedjék.

A kérdések következők:

1. A véderdők újabb kijelölésével meg vannak-e elégedve? Mekkora terület volt véderdőnek felvéve eddig és mennyi van most?

2. Az esetleg természetes vagy mesterséges uton beerdősített területek a hatósági erdőör által különösen őriztetnek-e?

3. Mekkora volt régebben a legelő-terület. A legelő területből jelenleg mennyi van feltöltve?

4. Az ideigl. üzemterv szerint kapnak-e akkora vágterületet, a mely a községi lakosság tűzifaszükségletét fedezi?

5. A vágterület fáját eladják-e? Ha igen mennyiért? A befolyó vagy megígért pénz az évi erdőkezelési és őrzési díjakat fedezi-e?

6. Mekkora terület befásítását

eszközölték magültetes és csemeték ültetése útján? Mennyibe került?

7. Mekkora azon terület a mely régebbi idő óta legelőnek használtatik, kataszterileg azonban erdőterületnek van felvéve?

8. Egyes különös sérelmek.

Sz.-udvarhelyt, 1893. szept. 12.

Ugron János,
alispán.

Visszautasítás.

Andrássy Gyula gróf komor hirt hoz ő felségétől a vezérlő-bizottságnak. A koalíció javaslatát a korona nem tatálta elfogadhatónak. Maga a döntés ténye tehát köztudomásúvá lett immár. Csupán azt fedi még a homály, hogy miért kellett ilyen döntésnek bekövetkeznie. De ebbe a homályba is már bebocsát néhány világosító sugarat a koalíció egyik vezérlapja, a mely legközelebb ismerteté ama pontozatokat, a melyeket a vezérlő-bizottság megbízásából *Andrássy* Gyula gróf vitt ő felsége elé. Nem tudjuk, hitelesek és teljeseke-e ezek a közlések, de tekintettel az említett lapnak a koalíció dolgaiban eddig tapasztalt jólétesült ségére, bizvást vehetjük őket kiindulópontól ama kérdés megvizsgálásánál, kiken és min mult a béke és az egymással szemközt álló két fél közül melyiket terheli az e dig törtétekért s az ezentul következőkért a felelősség?

Azok a közlések, a melyek a koalíciós vezérlapban megjelentek, már nyujtanak némi adalékot e kérdés megvilágosítására. Ha hitelesek ezek a közlések, akkor meglehet állapítani, hogy a béke meghiusulásáért a felelősség egyesegyedül a koalíciót terheli.

A szóban forgó felségjogok dolgában az *Andrássy* útján a felség előjuttatott pontozatok semminemű engedékenységet nem tartalmaztak, mert a koalíciói eredeti álláspontján csupán annyi változás esett, hogy a korona ne a mostani, hanem az ezután következő országgyűlés javára mondjon le a saját, törvényben biztosított felségjogaikról. Az a békejavaslat tehát, a melyről azt híresztelték, hogy e részben az előzékenység legszélső határáig ment el, fentartja egész ridegségében a koalíció eredeti álláspontját és csupán rövid ideig tartó, de a lejáratkor többé meg nem ujitható haladékot ad a királynak.

Szó sem lehet tehát előzékenységről, engedékenységről, a béke érdekében való közeledésről. Sőt a koalíció még tovább megy. Nemcsak nem enged semmit a magáéból, hanem régi követeléseit még tetézi azzal az újabb feltétellel, hogy adjon a király ugynevezett alkotmány-garanciákat. A sajtó közléseiből tudjuk, milyeneknek képzelik az urak e garanciákat. A király szükítse elnapolási és felosztási jogát, ellenben nyugodjék bele annak a törvénybeiktatásában, hogy ex-lex esetén a törvényhatóságok az önként befizetett adókat beszállítani s az önként jelentkező újonczokat a belépő-bizonyítványt kiállítani ne legyenek

kötelesek. A mi világosan azt jelenti, hogy valahányszor a képviselőházban 15—20 embernek obsruáló kedve szottyán, mindannyiszor a pénz- és véradó csöppenkint se csuroghasson.

Megállapítható ezekből, hogy a koalíció a béke érdekében nem nyújtott semmit a maga részéről, ellenben a másik féltől az államrend rovására még áldozatokat is követelt.

Az ilyen javaslatokra aztán persze nem jöhetett más felelet, mint az, a melylyel Andrassy Gyula gróf a vezérelő-bizottságnak beszámolt.

TANÜGY.

Iskolaszéki ülés. Községi iskolaszékünk a napokban ülést tartva, számba vette a múlt ülés határozatai mikénti végrehajtását. *Baranyai* Margit tanítónő képezdei IV. éves magántanulónak a hözségi isk. tanítások látogatására engedélyt adott. Tárgyalta a városi tanácsnak az iskolai szerek beszerzését, s a tanulóknak írószerekkel való ellátását tiltó rendeletét, s ez alapon az előleges engedély mellett történt vásárlások költségeinek utólagos s jövőre az 1906. évre szerkesztett iskolai költségvetésnek egész összegben való kiutalását másodszer is kéri a képviselőtestülettől. Ismételt kérés benyújtását határozta el az iskolaszolga fizetésének megállapítása iránt is, miután a mostani körülmények között három iskolát (elemi isk. iparostanoncz és kereskedelmi tanoncziskola) szolgálni havonként 5 forintért lehetetlen. Kérés benyújtását határozta el a hármas iskolának fűtésére szükségeltető megfelelő mennyiségű száraz tűzifának kiutalványozása érdekében. Tantestület számára a múlt évben megrendelt tanügyi folyóiratokat a jelen évre is megrendelni határozta. Tudomásul vette igazgató azon bejelentését, hogy a helybeli jótékony nőegylet az iskola szegény tanulóit közül a jelen tanévben is több szegény tanulót látott el a szükséges ruhadarabokkal, melyért köszönetét megfelelőképen fogja kifejezni. Múlt év folyamán *Gyerkés* Mihály székelyudvarhelyi igazgatótanító a népnevelési körök érdekében egy röpiratot bocsátott közre, mely élénken foglalkoztatta a népnevelés magasabb ügye iránt érdeklődő köröket. Most a Székelyudvarhelyen létesítendő *Népnevelési kör* szervezési és alapszabálytervezetének kidolgozásával bizta meg az iskolaszék Dr. *Solymossy* Lajos iskolaszéki elnök azon indítványa alapján, hogy az iskolaszék keresse meg a szegény tanulóknak az eddiginél nagyobb mérvű segélyeztetése céljából, a helybeli pénzintézeteket s kérje fel adományok és segélyezések nyújtására. Hivatása leendő ezen Népnevelési körnek csekély tagsági díj mellett az egész közérdekeltségnek belevonásával a répfiai és leányainak oktatása és nevelése iránti érdeklődését felkelteni, a jótékony forrásokból összegyűjtendő alapjövödelméből a város összes nyilvántartott szegény iskolás növendékeit a mikor arra szükség van ruhával és taneszközzel ellátni. A mindennapi tankötelesek beiskolázásáról,

az ifjúsági előadások szervezésével azok társadalmi neveléséről, a napközi otthon s az ezzel kapcsolatos munkaműhelyek beállításával megmenteni az iskolás gyermekek kétharmad részét a céltalan iskolán kívüli csavargástól. E napközi Otthon mellett létesítendő internátusban a nagyon szegény szülők gyermekei és a gyámok nélkül való árvák is menhelyet találnak és több oldalú ügyességet sajátítva el házi cselédeké lesznek kiképezve, kinek pedig több ügyessége van óvodai és házi dadáknak lennének kiképezve, a fiuk meg tanonczok vagy földművesekké lesznek. Így a legtöbb esetben már korán a züllés útjára tévelyedő ifjúság önmagának, emberi voltának meg lenne mentve s a társadalomnak, mint hasznos tagja visszaadva. Ezen nagyjelentőségű fontos tervet nemcsak pártolásra ajánljuk, hanem annak megvalósításához a rendelkezésünkre álló eszközökkel hozzá is járulunk. A múlt évi számadások vizsgálására bizottságot küldve, az ülés véget ért.

TOLLHEGYGYEL.

Távirat.

Budapest, febr. 7.
d. u. 5. ó. 31 p.

Gyarmathy Dezső

Homoródszentpál.

Koalíció vezérbizottsága megegyezésre nem jutott. Sziveskedjék a nemzeti követelések kiselejtezése végett mielőbb felfáradni.
gr. A.

A koalíció napról-napra gyarapodik. Ujabban beléptek: Judás, Herostrates, Efiates és Ocskay brigadéros.

Azonban ketten honn maradtak, nehogy azalatt itthon eladja a hazát valaki . . . . . illetve . . . . . nehogy az a valaki „más” legyen.

Hogy a küldöttség *teher* vonaton jött haza, annak világért sem abban van az oka. mintha Budapesten kifogytak volna az utiköltségből . . . dehogyan . . . Hozzák a nemzeti vívmányokat.

A mint múlt számunkban hírül adtuk, *Diák Val.* Ferencz csakngyan felutazott Budapestre. Örkdött, hogy *Andrassy Gyula* gróf a törvényeket betartsa.

Kossuth Ferencz a hozzá felment küldöttséget kitüntető szivességgel fogadta. *Soó* Gáspárnak nyomban kezet csókolt, mit az az arcán viszonzott. *Válentsik* Ferenczet, mint régi ismerőst üdvözölte.

Elbucsuzáskor *Soó* Gáspárnak kegyes *kegyelem*-döfést és *Válentsik* Ferencznek miniatúr *lesujtó dárdát* adott emlékül s felkérte őket, hogy az udvarhelyi kirendeltségnek is vigyenek tőle emléktárgyakat.

A kihívó és ingerlő *Ugron* Zoltánnak és *Kovácsy* Albertnek csokoládét, *Gyarmathy* Dezsőnek kiselejtezett nemzeti követelést lándzsára szurva, *Péterffy* Lőrincznek remek

kiviteli vasbotot, *Papp* Mózesnek muzzafer eddint és *Deák* Miklósnak czviki-puszit küldött.

Valamennyinek pedig szürke érdemkeresztet küldött azon kikötéssel, hogy *csak elől* szabad viselni.

»A Székelyudvarhely és küküllőmenti erdő, mező és éjjeli örök egyesülete» legutóbb tartott közgyűlésén dr. *Válentsik* Ferenczet díszelnökké megválasztotta.

Diák Val. Ferencz ur kijelentette, hogy ha abszolutizmus lesz, kivándorol Amerikába. Az ördögbe is! Minek oly kívánatosá tenni az abszolutizmust?

A »Székely-Udvarhely« haragszik a mézárásokra s felhívást intéz ellenök a megye elispánjához. Mire való e kenyéririgység, hiszen semmi konkurrencziát sem csinálnak a »Sz.-Udvarhely« szellemi mézár-székének.

Az egyszeri ember végrendelezik: A Riska tehenem elveszett. Ha nem kerül meg, hagyom az egyháznak, ha megkerül, hagyom Pista fiainak.

A koalíció is így csinált. Ha nem utalja ki Kristóffy a képviselői fizetést, adjuk a póttartalékosok családjainak. Ha kiutalja: jó lesz nekünk is.

— *Győzele-e-m!!!* A történelemben páratlan győzelem! Fenomenális, piramidális, sőt kolasszális győzelem! Erről pengjen a czimbalom, szóljon a csimpolya és harsogjon a kürt. Megvertük, szörnyűségesen pocsecská vertük a — O-nál is minuszabbá tettük a fiók darabontokat! Ilyen győzelmet még nem pipált Magyarország; mit Magyarország! az egész föld golyóbis, a mióta a kérgén emberek mozognak; sőt talán még a Szirius csillag sem látott ilyen győzedelmet! — A »honáruók« beakarták csempészni az uri kaszinóba a főnöküket. De mi résen voltunk! Megakadályoztuk a csempészést. Nemcsak. Hanem még a csempészni akarókat is példásan megfenyítettük. Ugy a sarkunkra álltunk, hogy Ugron János csak két szavaltatot kapott.

Igy harsog a szent koalíció sajtója.

No No! tisztelt hazaffyak. Egy kicsit egészen másként történt a dolog . . .

Hát könnyű volt első és egyetlen nagy győzelmüket aratni, mert nem volt ellenfél; s csak önök maszkiroztak két saját szavattal maguknak ellenfelet, hogy azt legyőzhessék.

Egyébként pedig, a főispán legjobb barátai és párthivei *Soó* Gáspárra szavaztak. Nem a hazaffyra, hanem a hazaffysága ellenére is köztisztületben álló derék uri emberre. A »hazaáruók« cselekedtek már ilyesmit, mikor nyilvánvaló többségükkel *Soó* Gáspárt és Mezei drt. a közig. bizottságba *beválasztották*, mert *odaváló* férfiaknak tartották őket. Kibuktathatták volna mind a kettőt, de őket hazaffy-hév nem heviti.

HIREK.

Az „Udvarhelymegyei Általános Népmvelési Egyesület“ f. évi február hó 11-én d. e. 8 órakor a Cassino helyiségben tartja rendes közgyűlését. Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. 2. Pénztárnoki jelentés. 3. Költségvetési előirányzat. 4. Indítványok. 5. Tisztujtás. A tagoknak határozatképes számban meg nem jelenése esetén a gyűlés folyó évi február hó 18-án fog megtartatni, tekintet nélkül a megjelentek számarányára.

Adakozás. A zetalaki toronyóra alapjára *Fábián József* 200 koronát és *Klein Géza* 300 koronát adományoztak.

Esküvő. *Pál János* f. hó 3-ikán tartotta esküvőjét *Sándor Amália* kisasszony-nal Székelyudvarhelyt.

A Kereskedők Otthona évi rendes közgyűlését f. hó 14-ikén tartja meg saját helyiségében *Persian János* elnöklésével. A gyűlés este 8 órakor kezdődik és tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Számvizsgáló biz. jelentése. 4. A választmány kiegészítése. 5. Tanonczügy rendezése. 6. Indítványok.

A Székely Társaságok Szövetsége felhívást tesz közzé, a melyben céljait ismertetvén, arra buzdítja az egyesületeket, hogy mennél sűrűbb belépéssel gyámolítsák a Szövetség kulturális és közgazdasági céljait. A belépést megkönnyítik azzal, hogy a tagdíjat 10 koronában állapították meg, ennek fejében minden tagtársaság három tagot küldhet saját képviselőjében a szövetségi közgyűlésbe.

Iparosok fillérestélye. A Polgári önképző és segélyző egyesület e hó 5-iki fillérestélyét rendezték: *Ráduly Irma* és *Bartók Anna*. Közreműködtek: *Florian Margit* és *Bartos Teréz*, énekel *Fridrigger Gizella*, szavalt egy *domino*, Az ördög a földön, előadta *Gergely György*. Szavalt egy *bohóc*.

Halálozás. *Kozma Zoltán*, III. éves tanítóképezdei növendék, 21 éves korában, Segesvárt elhunyt. *Kozma Aladár* és *Kozma Ödön* testvérüket gyászolják.

Evang. reform. vallásos estélyek a sóvidéken. Január hó 26 án Alsósófalván tartatott meg a második ily nemű estély, mely úgy a helybeliek, mint a vidékiek általános érdeklődése mellett folyt le. Ezen estély programja is az igényeket kielégítette, úgy hogy kedves emlékeink közé soroljuk ezen estéket is. *Balázs Mariska* szavalata, *Hetszer Kálmán* felolvasása, *Damó Dénes* szóló-éneke voltak az estély főbb pontjai. Február hó 3 án Felsősófalván volt az estély megtartva, ugyancsak szép számú hallgató közönség jelenlétében. Ez estélynek *Gyárfás Sándor* felolvasása, *Szegedy Károly* szavalata és *Damó Dénes* szóló-éneke képezték legnagyobb pontjait. A tervbe vett 3 község mindenikében meg lett immár tartva az első estély, s látva a szép számú közönséget, az általános érdeklődést, a szereplők fáradhatatlan munkálkodását, a kezdet nehézségeit leküzdöttnek látom. Vajha az ügy iránti lelkesedés állandósulva és munkálkodásunkat siker koronázná, úgy mint azt *Péter Károly* a kezdet-kezdetén előttünk kifejtette!

(Egy jelenvolt).

Diákbál. F. hó 3-án megtartott ev. ref. koll. ifjuságának bálja fényesen sikerült. Megjelent a vármegye intelligenciájának színe-java s csak a kora reggeli órákban oszlott el a közönség. A bál tiszta jövedelme felülfizetésekkel együtt mintegy 150 koronát tett ki.

Az ipari munkások szabad lyceumának ciklusa. Nincs jelenség, mely az emberiség egészségére oly káros hatással lenne, a mely az embernek testben és lélekben való elsatnyulását oly gyors léptekkel siettetné, mint az *alkoholizmus*, vagyis a szeszes italoknak szertelen élvezése. Ezen mérges élvezeti szernek rombolási működéséről, a »*Szeszes italok s azoknak a szervezetre gyakorolt hatása*«-ról tartott igen nagy jelentőségű előadást *dr. Imreh Domokos* közkórházi igazgató főorvos mult vasárnap délután. A szeszes italok mineműségét s azok szesztartalmát ismertetve, rátért azok működési folyamatára. A szeszes italok természetesen elhasználás után a gyomorba jutnak. azt izgatják s ha nagyobb mennyiségben élvezte valaki, gyomorhurutot (katzenjammert) idéznek elő, a mi az emésztést egyelőre megakasztja. A gyorsan párolgó szesz azonban kihat az egész szervezetre s előidézi annak állandó használata a máj, szív és ütőerek elzsírosodását, minek következtében ezek tökéletes működése megbénul s így a zsiranyagok felhasználatlan állapotban való lerakódásának következménye a látszólagos, de veszedelmes hizás. A máj összetöporodése miatt hasvízkórt kap az alkoholista, a mely tovább terjedve áldozatává ejti, az egészségét élvezeti szerekek kockára tevő gondatlan embert. De legkárosabb befolyása van az agyra. Bármily kis mértékű szeszt fogyasszon el, sörben, borban vagy a pálinkák sokféle fajtájában, azt az agy és idegrendszerünk megérzi. Kezdetben a szerveket a szesz elevenebb működésre készíti, felvillanyozza, majd beszédes jó kedvet, azután kötekedő, lármás, haragos, verekedő, végül pedig kimerült, öntudaton kívüli állapotot idéz elő. Egy ilyen egyénnek aztán, józan élet mellett is, három nap kell, míg szervei a rendes működési körbe vissza jutnak és szellemi munkát ruganyos elmével végezni tud. Az alkoholista minden betegség iránt fogékony, de különösen a tüdővész és agybántalmak pusztítanak azok körében mérhetetlenül. De megbüntetőnek az alkoholista révén az utódok is több iziglen, a mennyiben azok satnyák és ezerféle gyengeségben s betegségben lesznek s minden bűn és rosszra való hajlandóságot magukkal hoznak a világra. Ugyanis tiz józanéletű embernek hatvan gyermeke közül ötven egészséges, míg tiz alkoholistának ötven gyermeke közül harminczhat hülye és csak kilencz normális. Az alkohol tartalma italokban semmi táperő nincsen, a hő-fejlesztése is csak látszólagos s munkaerőt sem kölcsönöz, ellenkezőleg, a fáradt testet pillanatig elzsibbasztva, még gyengíti a testet. *Óvakodjunk hát a szeszes italoktól, mint az egészség megromlótól!* *Dr. Imreh Domokos* sok közveflenséggel tartott előadását mély figyelemmel hallgatta végig a jelenvolt, mintegy száz főnyi hallgatóság, mely után *Papp Sándor* szavalt el *Fejes Istvánnak* »*Az utolsó*

honvéd« cz. hatásos költeményét igen ügyesen. A Hymussal kezdődött előadás a Szózat eléneklésével végződött; előadónak pedig az egészség fenntartására irányt mutató, tartalmas értekezéseért *Gyerkés Mihály* biz. jegyző mondott köszönetet. A jövő vasárnap *Kovács Dániel* tart előadást a »*Szocializmus-ról*«.

Világos beszéd. A kath. néppárt lapja, az »*Alkotmány*« január 30-iki száma a békéről írva, így szól: »Hiszen, mi már tavaly, közvetlenül a választások után állítottuk, hogy a koalíció győzelme első sorban *nem a vezényszó győzelme, hanem a szabad-élvűség veresége*«. »Minekünk főfontosságú kérdés a magyar királyság keresztény jellegének fenntartása és mindannak visszavívása, a mit a liberalizmus ebből a keresztény jellegből eddig már *eltolvajolt*. Mindehez pedig nem elég csupán a vezényszó, mindezt nem szabad rövidlátó nyakassággal és szenvedélyességgel feláldozni csupán a vezényszóért...« Ez már valahára világos és érthető beszéd.

Szinielőadás. Székelymuzsna tanteszülete egy igen szépen sikerült gyermekszinielőadással egybekötött táncvigalmat rendezett január hó 28-án. »A nagyravágyás büntetése« cz. darab adatott elő meglepő ügyességgel, sok gyönyört, élvezetet szerezve a zsufolásig megtelt tágas tanterem közönségének. Az érdem oroszánrésze *Szathmáriné Sándor* Ida tanítónőt illet, ki fáradságot nem ismerő odaadással alakította tanította be a leánynövendékek szerepét. Mint tündérek játszottak *Sándor Irma*, *Mester Ráki*, *Zoltáni D. Julis*, *Zoltáni Lidi*, *Kovács Cs. Mária*, *Zoltáni J. Juliána*, *Kocs Lidi* és *Kocs Zzuzsa*. Előadás kezdetén és végén 2 élőkép »*Jakob álma* és *Éji látogatás*« tette meg hatását, közben az iskolás növendékek szebbnél-szebb alkalmi ének darabokkal gyönyörködtették a nagy közönséget. Előadás után a községi ifjuságnak reggelig tartó táncza következett. A jótékony célra rendezett előadás bevétele volt: 102 kor. 60 fill., kiadás volt: 67 kor. 18 fill. Tiszta Jövedelem: 35 kor. 42 fillér, mely összeg a szegénysorsu leánynövendékek kézimunka-alapja javára fordítatik. — Ez alkalommal felülfizettek: *Bedő Ödön* 2 kor., *Kiss Jakab* 2, *Szathmáry Lajos* 2, *Ürmössy Ferencz* 1.40, *Jakab József* 1 kor., *Veress örsvezető* 80 fill., *Miklós Sándor* 1 kor., *Szathmáry Miklós* 60 fill., *Dénes Mózes* 60 fillért. Fogadják a nemes szívü felülfizetők ez uton is a rendezőség halás köszönetét.

Megkerült tolvajbanda. Multszámunkban megirtuk, hogy *Szentpétery Gergely* Batthiányi-téri fűszerüzletébe betörték, s mintegy 800 korona készpénzt, déli gyümölcsöket, pénztárczákat elloptak. Egy konyakos üveg nyomán meg indult nyomozás alapján *Szombatfalvy* főkapitány rövid idő alatt kiderítette, hogy a bűnösök *Schmit Mihály* lakatos-, *Brázik Pál* és *Keresztes Gergely* könyvkötő-inasok. A fiatal és szép jövőjü gazemberek bár minden ügyességüket felhasználták a letagadásra, de végül mégis bevallották bűnüket. A lopott pénz egy részét különböző helyekre rejtették el, ahol azokat a rendőrség meg is találta s.

igy a kár jórészt megtérült. A fiatal gazembereket a rendőrség beszállította az ügyészséghez.

Kétfeji gyermek. Ágostonfalva háromszékmegyei községben egy özvegy oláh asszonynak egy fiu gyermeke született, kinek két feje volt, szájában jól kifejlett fogorok. A vidékről csodára jártak e rendkívüli teremtés megtekintésére. Élve jött a világra és másfél napig élt csak. Az anyja jó egészségben van.

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdasági szakoktatás reformja.

Hirt adott már régebben lapunk arról, hogy a földmivvelésügyi miniszteriumban új gazdasági akadémiák létesítésével, illetőleg egy, vagy több gazdasági tanintézet akadémiái rangra való emelésével foglalkoznak és hogy ezen tervnél elsősorban Kolozsvár van kiszemelve. Vasárnap délben az Erdélyi Gazdasági Egyesület öt tagu küldöttsége jelent meg Josika Gábor báró egyesületi alelnök vezetése alatt Feilitzsch Arthur báró földmivvelésügyi miniszternél és a küldöttség vezetőjének szavára adott miniszteri válasz nyilvánvalóvá teszi, hogy miniszteriumban tényleg foglalkoznak a gazdasági szakoktatás átférmálásával. Josika Gábor báró, mint a küldöttség vezetője kifejtette azokat az okokat, melyek az Erd. Gazd. Egyesületet vezetik, mikor a kolozsvári gazdasági tanintézetnek akadémiává való átalakítását kéri. Kifejtette, hogy a magyaróvári gazdasági akadémia, mint egyetlen akadémia az ország középpontjától távol, a nyugati határszélen, tanítóhelyiségeinek szűk voltánál fogva nem képes egyedül a kívánalmakat kielégíteni és viszont a kolozsvári gazdasági tanintézetet kiterjedt, jó berendezett gazdasága, az egyetemmel létesíthető összeköttetés, a tanítószemélyzet jósága első sorban képesítik arra, hogy akadémiává emeltessek. Feilitzsch Arthur báró földmivvelésügyi miniszter válaszában kijelentette, hogy a törvényhozás működésének hiánya által megszabott szűkebb határok között, a földmivvelésügyi miniszteriumban behatóan foglalkoznak a mezőgazdasági szakoktatás reformjával, új alapokra való fektetésével. Ezen czélból három gazdasági tanintézetnek akadémiává való átalakítása van tervbe véve és ezek között első sorban a kolozsvári gazdasági tanintézeté. Nem mondhatja meg, hogy a folyó tanévben elkészülnek-e a reform munkálataival, de a jövő tanév elejével a kolozsvári gazdasági tanintézetbe való beíratkozás nyolcz középiskolai osztály végzéséhez kötve, ami biztosítja, hogy már a jövő évben akadémiái színvonalu tanulóanyag lesz Kolozsvárt.

A magunk részéről feltétlenül helyeseljük, hogy a földmivvelésügyi miniszterium a szakoktatás reformjára gondol és hogy e téren az első lépést: a gazd. tanintézetekben szükséges előképzettség emelésével szándékozik megtenni. Nem azért, mintha hat középiskolai előképzettséggel az arravaló ember

kitűnő gazdává, avagy gazdatisztté ki ne képezhetné magát. Hanemigenis azért, hogy amennyiben a gazdasági akadémiától és a mai gazdasági tanintézetektől kiállított oklevél egyenlő jogok élvezetét biztosítja, tessék az előképzettségre irányuló kötelezettséget is egyenlősíteni. Szükséges ez már azért is, hogy a tanulói pályában félig letört és az érettségítől fázó elemeket visszatartsuk a gazdatiszti pályára tódulástól. Aki gazdatiszt akar lenni, válassza e pályát komoly élethivatásul és nem kényelemszeretettől. Éppen azért kívánatosnak tartjuk, hogy ne csak a kolozsvári, hanem az összes felsőbb gazdasági tanintézeteken előképzettségül ne a középiskolai osztály végzése, hanem az érettségi bizonyítvány követeltessek. Ezzel a követelménnyel természetesen együtt jár a tanintézeti oktatás nivójának az emelése a szaktárgyak terén is.

Hushíány.

A hus áremelkedésének oka a fokozódott keresettel szemben változatlan vagy megcsappant kínálatban rejlik, fokozódott kereslet pedig a népességnek általános, mindinkább emelkedő jólétének tulajdonítható.

IV. Henrik francia király gazdasági politikája még oda irányult, hogy vasárnapként minden francia fazekában egy tyuk főjjon: e terv keresztül vitele képezte gazdasági politikája eszményképét. De idők multával változnak a viszonyok; nálunk mostanában minden ember naponta egyszer, lehetőleg azonban kétszer is megkívánja a húst.

Ipar és gazdaság a növekvő szükségletet nem volt képes kielégíteni, így emelkedett a hus ára gradatim az utolsó 25 évben kerek 50%-kal.

A kis gazda azonban, mert nem volt olcsó takarmánya, állatait kénytelen volt eladni. Hibás volt az a gazdasági politika, mely az olcsó takarmányt csak a nagybirtokosnak jutatta, mert ez másként is tudott volna magán segíteni s állatállományán semmikép sem adott volna túl. Persze: ma hiányzik azon 1,000.000 marha és aprómarha, amelyen a kisgazdáknak tavaly a fentjelzett politika miatt tul kellett adnia.

Ez a kérdés most különösen aktualissá vált a szerb határzárlat miatt, mert 52 millió értékű behozatalt szorított ki az országból, a minek szükségképeni eredménye lett a hus drágulása.

Es hogy a hatósági közvetítés olcsóbb lenne, mint a verseny minden fortélyát kikapózó mézárások ajánlata, abban támaszkodom, mert a mézárások tiszta nyereségénél drágábban szerzi be a hatóság szükségletét s ezeknek látszólagos olcsóbb árai az áru rosszabb minőségében nyernek kifejezést.

A drágulásért a husprodukáló osztályt: a gazdákat sem lehet okolni. A verseny ezeknél is fennáll, de drágábban természetve, ők is drágábban kénytelenek készárujokon tuladni.

Pillanatnyilag a hushíányban rejló bajon akként lehetne segíteni, hogy a drága husfogyasztási adót felfüggesztenők, a nö-

vendékmárha exportját betiltanók s a takarmányműek tarifáit olcsóbitanók. Ez utóbbi javaslat életbeléptetését a gazda, iparos, kereskedő, de a nagy népesség érdeke is sürgősen megkívánja.

A növekvő népesedés egyik folyómánya a husnak megrágulása. Megdrágul, mert évről-évre nagyobb lesz a kereslet s a kínálat a kereslettel nem tart, sőt a jelen viszonyok között nem tarthat lépést.

Ha olcsóbb húst akarunk, a *husprodukcziót kell fokozni, a gazda termelőképességét emelni, növeszteni.*

En e kérdés alapos megoldását a takarmányműek mennyiségének fokozásában látom. Oly takarmányműeket kell a gazdának hozzáférhetőkké tenni, mely eddig negligáltatott, melynek értéke eddig is megvolt, de fel nem ismertett, vagy egyéb ide nem tartozó okokból felhasználható nem volt. Ily takarmány kínálkozik a tengericsutka értékesítésével, a tengericsutkaliszt előállításával, mert erre támaszkodva az ország marhaállománya emelhető lesz. Ha Magyarországon évi átlagban 35 millió mm. tengeri terem, ugyancsak 35 millió mm.-t teszen ki a tengericsutka mennyisége. E produktumot nem szabad tehát trágya- vagy tüzelőanyag gyanánt felhasználni, hanem az abban rejló tápértéket ipari feldolgozással a gazdaság rendelkezésére bocsátani. Ezzel a hus drágaságának kérdése egy csapással megszűnik.

Amerikában a tengericsutka őrlése már nagyban folyik, míg minálunk Magyarországon alig foglalkozik a vonatkozó őrléssel néhány malom. Ez hiba, ez baj. 35 millió mm. tengericsutkaliszt ma 165 millió korona tápértéket képvisel. A buzakorpa tápértéke ugy viszonylik a tengericsutka tápértékéhez, mint 1:2.

Ezzel a takarmányozás terén egész fordulat áll be. Böven lennének ellátva hussal s ekszportra is maradna elég.

M. L.

Szerkesztői üzenetek

- Kéziratok nem adatnak vissza.

U Z. Azt kérdi tőlünk, hogy mit jelent »Muzzafer Eddin« magyarul? Ez perzsa név. De megsugjuk, hogy muzzafer azt jelenti: éjjeli. A másodikat találja ki magától.

Kishirdetések.

Minden szó 3 fillér, vastag betűből 5 fillér. Légkisebb hirdetés 30 fillér. Levélbélyegben beküldhető.

Legmodernebb frizurákat, hajfésülést a legújabb divat szerint, hajmosásokat végez jutányos árak mellett Ritter Lore (Iskola-utca 8. sz.)

Kék ruhás hölgytől, kit hétfő délben a Kossuth Lajos-utczában kísértem, pár sorért esedezem. Jolas.

Állástkeresők kérjenek ingyenes mutatvány-számot az Országos Pályázati Közlönyből, mely valamennyi állást közöl, Budapest, Nap-u. 13.

Az új sorsjegyek (melyeket a hazai takarékpénztár bocsát ki) részletre

való eladása jó mellékkeresetet nyújt. Felvilágosítást ad Hecht Bankház, Budapest, Ferencziek-ter 6. szám.

Pianino, használt, jó karban levő, olcsón keresztek. Czim a kiadóhivatalban.

Butorozott szoba kiadó. Czim a kiadóhivatalban.

Melyik csinos fiatalember volna hajlandó egy csinos fiatal leánnyal levelezésbe bocsátkozni. Az írjon »Xantippé«-nek a kiadóhivatalba.

**Ganz és Társa
villamossági részvénytársaság**

Budapest

**Szekelyek találkozó helye
Budapest**

Putzer György vendéglősnél, az Andrássy-
uttal átellenben, a Lipótvárosi Bazilika kö-
zelében, a Váci-körut 14. sz. alatti étter-
meiben, melyek egyuttal az V. VI. és VII.
kerület előkelő köreinek találkozó helyei.
Az egész Budapesten itt van a legkitünőbb
és legolcsóbb konyha. Egy ebéd (6 fogás)
csak 1 k. 50 fillér.

PUTZER GYÖRGY vendéglős.

**! Izsákoság!
nincs többé!**

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk
egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel
vagy szeszes italban egyformán adható
az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden
szébeszéde a tartozkodásról, mert csodahatású
ellenszenvenessé teszi az iszákosnak a szeszeseitelt.

A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy
azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt az
ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak
nem is sejtí mi okozta javulását

A COZA családok ezreit békítette ki ismét,
sok ezer fűrt a szegény és becstelenségtől
megmentett, kik később józan polgárok és ügyes
üzletemberek lettek. Tömeges fiatal embert a jó
utrá, és szerencséhez segített és sok embernek
életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a Cozapor tulajdonosa, mind-
azoknak, kik kívánják, egy próbaadagot és egy
közönségi irásokkal telt könyvet díj és költség-
mentesen küld, hogy így bárki ki is meggyőződ-
hessen biztos hatásáról. Kezessékünk, hogy az
egészségre teljesen ártalmatlan

INGYEN PROBA 571 szám
Vágja ki ezen szelvényt és küldje
be az intézetnek
Levelek 25. lev.-lapok 10 fillérel
bérmentesítendők 1

GOZAINSTITUTE

(Dept 571)
62, Chancery Lane, London
Anglia

**Liniment. Capsici comp.,
Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.**

Ezen elismert kitűnő és
fájdalomesillapító bedörzsölésül
használt házi szer bevá-
sárlásánál, — a mely
minden gyógyszerárban
kapható, — mindig figye-
lemmel legyünk a „Hör-
gony“ védjegyre.

EGY amerikai gyorsfőző vagy
háztartási mérleg
ingyen!

Mesésen olcsó árak mellett
küldöm szét tulhalmozott
raktárból világhírű s ki-
válósgukért általánosan
kedvelt

**mexikói
ezüstáruimat**

es pedig:

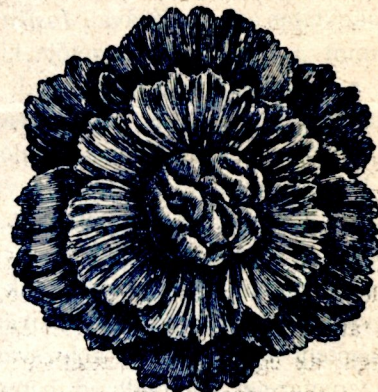
- 6 drb mexikói ezüst asztali kést, 46 drb
- 6 " " " evővillát,
- 6 " " " evőkanalat,
- 12 " " " kávékanalat, összesen csak
- 6 " kiváló desszertkést,
- 6 " kiváló desszertvillát,
- 1 " mexikói ezüst levesmerítő kanál 6 frt 50
- 1 " mexikói ezüst tejmerítő,
- 2 " eleg. szalon asztali gyertyatartót

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy ame-
rikai gyorsfőző vagy szavatosság mellett gyorsan mű-
ködő 12 1/2 hordképességű háztartási mérleget kap
teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen ehér
fém (belül is), melynek tartósságért 25 évi jótállást
vállalok. Szétküldés a pénz előleges beküldése esetén
vagy utánvétellel történik az európai raktárból

SCHEFFER D. SÁNDOR

Budapest,
VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

Mühle-magvak a legjobb

Mühle Árpád

Temesvár

a kiadóhivatalban

olcsó árban felvételnek

Hirdetések

Remek 6 szem ká- vés készlet minden szinben csak 95 kr. f. 1.90 1.40	Finom joaur 6 sz. kávés készletmin- den színben csak f. 2.20 f. 2.90 3.45	Minden család pénzt takarít		Remek 6 szem. vá- szon Damaszt Gar- nitura csak f. 2.10 2.90 3.40 f. 3.90	Szép mintázott vászon törülköző 6 drb csak f. 1.25 1.72 1.90 f. 2.10
30 rőfös vég bőrvászon csak f. 3.65	30 rőfös vég bőrvászon csak f. 4.95	30 rőfös vég irlandi vászon csak f. 4.15	30 rőfös vég Gyöngyvászon csak f. 5.45	30 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 5.60	30 rőfös vég I-a rumburgi vászon csak f. 6.40
50 rőfös vég bőrvászon csak f. 8.25	50 rőfös vég irlandi vászon csak 9.45	50 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 10.40	30 rőfös vég jó min. chiffon csak f. 4.65	30 rőfös vég R. Chifon csak f. 5.40	30 rőfös vég R. R. Chifon csak f. 6.85
30 rőfös vég csikos Kanavász csak f. 3.25	30 rőfös vég csikos és koczkás I-ma kanavász csak f. 4.55	30 rőfös vég finom kanavász csak f. 5.40	35 rőfös vég kanavász külön- legesség csak f. 6.40	30 rőfös vég fehér csikos csinvat ágyhu- zatra csak f. 6.35	30 rőfös vég virágos fehér csinvat ágyhu- zatra csak f. 7.40
Remek női ing vászonból, kézi hímzéssel csak 85 kr. f. 1.15 f. 1.55	Remek női Chiffon ing schweizeri hím- zéssel csak f. 1.10 f. 1.42 f. 1.74	Remek női háló Corseta nagy vá- lasztékban csak 98 kr. f. 1.25 f. 1.56	Remek női chiffon nadrág csak 90 kr. f. 1.18 f. 1.45	Remek Chiffon alsó szoknyák hímzéssel csak f. 1.35 f. 1.75 frt 2.25	Remek Cloth és posztó alsó szok- nyák csak frt 1.65 f. 2.15 frt 3.22
Varrás nélküli vá- szonlepedő 2 mtr hosszu és másfél mtr széles csak 92 kr.	Varrás nélküli re- mek vászonlepedő 2 mtr hosszu és másfél mtr széles csak frt 1.05	Nemzetközi keresk. ügynökség Budapest, Kerepesi-út 65. I. em.		Remek selyem Clot paplan min- den színben csak frt 3.95	Remek Cashmir paplan minden szinben csak frt 3.55